

247248

เทคนิคการตกแต่งงานเครื่องรักสำหรับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

โดย

อรุณ ศรีเพ็ญ

และคณะ

สนับสนุนงบประมาณโดย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ประจำปีงบประมาณ ปี 2552

b00251804

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247248

เทคนิคการตกแต่งงานเครื่องรักสำหรับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

โดย

อรุณ ศรีเฟื่อง

และคณะ

สนับสนุนงบประมาณโดย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ประจำปีงบประมาณ ปี 2552

Techniques for Decorative Lacquerware Product of Souvenir

by

Asst.Prof. Arun Sripadet

Et al.

Granted by

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Fiscal year 2009

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเทคนิคการตกแต่งเครื่องรัก สำหรับงานผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ สนับสนุนร่วมแรงร่วมใจจากหน่วยงานต่าง ๆ และบุคคลภายนอกที่ได้ส่งเสริมวิจัย โดยการให้ข้อมูล ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และบุคคลทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยทุกท่าน โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิวะ วสุธราภิวัฒน์ รองอธิบดีการบดีฝ่ายวิชาการ และวิจัย ที่เห็นความสำคัญของงานวิจัยอนุมัติให้ทุนทำงาน

ขอขอบพระคุณ ผู้ประกอบการและผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับงานเครื่องรักทุกท่าน ซึ่งผู้จัดทำได้นำไปใช้ประกอบการทำงานวิจัยให้มีคุณภาพมากที่สุด

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยวิจัยและทีมงานวิจัยทุกท่านที่ช่วยกันศึกษาหาข้อมูลต่างๆ เพื่อให้งานวิจัยมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำในการทำงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างสูง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนบ้างไม่มากก็น้อย

คณะผู้วิจัย
ตุลาคม 2553

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RD 2552

ชื่อโครงการ : เทคนิคการตกแต่งงานเครื่องรักสำหรับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ชื่อนักวิจัย : 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณ ศรีเผด็จ 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ วิทยาจักร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนไชย ฤทธิโชติ 4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี พันธอำพน

247248

งานเครื่องรักเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยมาแต่สมัยโบราณ งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเทคนิคการตกแต่งงานเครื่องรักแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ 2) เพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ที่ระลึกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเผยแพร่ศิลปะของไทย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) กลุ่มผู้ประกอบการเครื่องรัก 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจเลือกซื้อของที่ระลึกประเภทเครื่องรัก ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากกลุ่มผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การศึกษาและเปรียบเทียบเทคนิคการตกแต่งงานเครื่องรักแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ พบว่า 1) การผลิตด้วยเทคนิคสมัยใหม่สามารถลดระยะเวลาในกระบวนการผลิต และต้นทุนการผลิตได้ประมาณเท่าตัว 2) วัสดุทดแทนที่สามารถนำมาใช้แทนยางรัก คือ สีนํ้ามัน (Flex) และสีโปสเตอร์

2. การจัดทำผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง พบว่า จากการผลิตด้วยเทคนิคสมัยใหม่ทำให้ได้ชิ้นงานที่มีสีสันสวยงาม และตรงกับกับวัตถุประสงค์การใช้เพื่อเป็นของที่ระลึกมากขึ้น

E-mail Address : -

ระยะเวลาโครงการ : ตุลาคม 2551 – กันยายน 2553

Abstract

Code of project : RD 2552
Project name : Techniques for Decorative Lacquerware Product of Souvenir
Resercher name : Asst.Prof. Arun Sripadet , Asst.Prof. Suwit Vidhyachak , Asst.Prof. Sonchai Rittichod , Asst.Prof. Supawadee Panasampon ,

247248

Lacquer ware is created from local wisdom and reflects the unique Thai since the ancient times. Therefore, this research aims to 1) study and compare traditional and modern techniques for decorative lacquer ware product of souvenir 2) to mock up sample product of souvenir. The population and sample of this study were 1) Lacquer ware operators 2) Tourist are interested purchasing a souvenir of lacquer ware. Purposive sampling of population and sample was used in this study.

The results were as follows:

1. The investigation found that: 1) the production with modern techniques can reduce processing time and costs approximately doubled 2) substitute can be use instead of lacquer is oil color (Flex) and poster color.
2. Sample product from the production technique of modern make the parts with beautiful color and math the intended used to a souvenir.

E-mail Address : -

Period of project : October 2551 - September 2553.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่จะได้รับการจากการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
รักและคุณสมบัติของยางรัก	7
ขั้นตอนและกรรมวิธีการทำงานเครื่องรัก	15
เทคนิคและวิธีการตกแต่งงานเครื่องรัก	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	76
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
4 ผลการวิเคราะห์	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	94
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	97
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	98
รูปภาพประกอบ	103
ประวัติคณะผู้วิจัย	110

สารบัญตารางรูปภาพ

ตารางวิจัยที่	หน้า
1 การเปรียบเทียบ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ผลิตงานเครื่องรักประเภทลายรดน้ำ	78
2 การเปรียบเทียบ การเตรียมวัสดุที่ใช้ผลิตงานเครื่องรักประเภทลายรดน้ำ	79
3 การเปรียบเทียบ การเตรียมพื้นผิวผลิตภัณฑ์งานเครื่องรักประเภทลายรดน้ำ	81
4 การเปรียบเทียบ การเขียนลายและปิดทองสำหรับงานเครื่องรักประเภทลายรดน้ำ	81
5 การเปรียบเทียบ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตงานเครื่องรักประเภทประดับมุก	83
6 การเปรียบเทียบ การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตงานเครื่องรักประเภทประดับมุก	84
7 การเปรียบเทียบ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตงานเครื่องรักประเภทประดับเปลือกไข่	86
8 การเปรียบเทียบ การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตงานเครื่องรักประเภทประดับเปลือกไข่	86
9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยบุคคล	90
10 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเรื่องเครื่องรัก	91
11 แสดงข้อมูลพฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ระลึกประเภทเครื่องรัก	92

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
1 ต้นรัก	14
2 เครื่องมือเจาะยางรัก	15
3 ลักษณะการเจาะยางรัก	15
4 การกรองยางรัก	24
5 เครื่องมือที่ใช้ในงานรัก	25
6 ตู้บ่มรัก	25
7 ลักษณะภายในตู้บ่มรัก	25
8 ผังการใช้งานภายในตู้บ่มรัก	25
9 ยางรัก ดินสอพอง ทองคำเปลว	30
10 หรดาล กาวกระถิน ฝักส้มป่อย	30
11 อุปกรณ์ที่ใช้ในงานลายรดน้ำ ได้แก่ แปรงทาร์ก พู่กัน น้ำยาหรดาล ลูกประคบฝุ่น และไม้สะพานมือ	31
12 การเตรียมผงหรดาล น้ำกาวกระถินและ ฝักส้มป่อย	35
13 น้ำยาเขียน (น้ำยาหรดาล)	36
14 ลักษณะลายปรูที่เตรียมเรียบร้อยแล้ว	38
15 การเตรียมพื้น	43
16 การโรยลาย	43
17 การเขียนน้ำยาหรดาล	43
18 การถมพื้น	43
19 การปิดทอง	43
20 การรดน้ำ	20
21 ยางรัก	51
22 เปลือกทอย (มุก)	51
31 เลื่อยฉลุ	52

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
24 ตะไบชนิดต่างๆ	52
25 ปอกผิวมุก	53
26 ตัดชอยมุกเป็นชิ้น	53
27 ออกแบบลวดลาย	56
28 ตัดแบบลวดลายติดบนชิ้นมุก	56
29 ฉลุชิ้นมุก	56
30 ประดับชิ้นมุกบนผิวผลิตภัณฑ์	56
31 ถมรักให้เต็มช่องว่าง	56
32 ลักษณะชิ้นงานที่ถมรักเต็มแล้ว	56
33 ขัดรักที่ถมออก	57
34 ชิ้นงานที่สำเร็จ	57
35 ผลิตภัณฑ์ที่ประดับเศษมุก	58
36 การประดับเปลือกไขเป็นลวดลาย	60
37 การประดับเปลือกไขเต็มพื้นผิว	60
38 อุปกรณ์ในการประดับเปลือกไข ได้แก่ ขางรัก เปลือกไข พู่กัน มีดคัดเตอร์ คีมหนีบ	61
39 ผลิตภัณฑ์ประดับเปลือกไขแบบดั้งเดิม (ขางรัก)	65
40 ผลิตภัณฑ์ประดับเปลือกไขในปัจจุบัน (ใช้สีน้ำมันแทนขางรัก)	65